

Research Paper

Landscape Analysis of Urban Hangouts by Ginders Method (Case Study: Green Pedestrian Way of Khosrowabad Sanandaj)

kasra ketabollahi¹ , sahar nasri², Morteza Mirgholami^{*3} , Hassan Mahmoudzadeh⁴

¹ PhD researcher in Islamic Urban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Arts University, Tabriz, East Azerbaijan, Iran

² Master of Urban Design, Faculty of Architecture and Urban Planning, Isfahan University of Arts, Isfahan, Iran

³ Associate Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Arts University, Tabriz, East Azerbaijan, Iran

⁴ Associate Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Geography and Urban Planning, University of Tabriz, Tabriz, Iran

10.22080/JTPD.2022.22143.3597

Received:

August 17, 2021

Accepted:

November 9, 2021

Available online:

February 17, 2022

Keywords:

Urban hangout, historical landscape, Gindroz analysis, Snandaj, Khosrowabad green road

Abstract

Due to the prevalence and persistence of the coronary heart disease, the tendency to use open and public spaces has flourished. In the meantime, Khosrowabad green way of Sanandaj city, which is one of the important recreational destinations of citizens and travelers of Sanandaj city for reasons such as the existence of a historical mansion, location in the city center and abundant greenery. However, the authors hypothesize that this axis can offer better qualities to its visitors. Also, so far no coherent research has been done in the field of urban design analysis of this axis, so it is necessary to conduct this research. The present study is applied in terms of purpose type and survey research in terms of method. The main purpose of this study is to investigate the urban landscape of Khosrowabad Sanandaj pedestrian way using quantitative-qualitative method of Gindroz. Theoretical framework was collected using the documentary method and 3 cases "social / human; environmental; "Physically" were identified as components studied in the urban landscape. The analytical tool used in this research is Gindroz technique. In the Ginders method, the density of lines indicates the density of physical, social, and environmental events, and the length of the lines indicates the importance of what happened. In this technique, the urban landscape is measured from the users' point of view in the form of a creative Ginderzi questionnaire attached to the urban space map. Therefore, 100 questionnaires and maps were completed with the relative

*Corresponding Author: Morteza Mirgholami

Address: Associate Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Tabriz Islamic Arts University, Tabriz, East Azerbaijan, Iran

Email: m.mirgholami@tabriziau.ac.ir

Tel: 09104120034

distribution of users of Khosrowabad Green Way in the summer of 1399. The results showed that the density and importance of events are relatively related to each other and are a function of the three components of the urban landscape. Also, the beginning, end and middle of the green way have the most importance and density of separate events, and in order to establish balance and continuity of events, suggestions are presented that lead to the promotion of tourism in this green way and the city of Sanandaj. The results show that although not all sequences received an acceptable score based on people's satisfaction opinions in Ginderzi analysis, sequence 1 with 0.429 points is the best sequence and sequences 2 and 3 with 0.26 and 0.259 respectively in the category. The next ones are. Also, human / social and environmental components, each with 0.34 and physical with 0.24 points, affect the structure of the green landscape. Also, the total score of Green Road is 0.302, which offers suggestions for improving its disadvantages in accordance with the qualities of the landscape. Based on this, suggestions are made to adjust the scores and improve the quality of the landscape.

Extended Abstract

1. Introduction

In the current situation in Iran and the decline in purchasing power and income of the people, as well as the emergence of corona virus, the majority of Iranian society is trying to harmonize with new economic conditions by changing lifestyles. It is during this period that expensive entertainment is removed from the household basket, or diminished, and less expensive entertainment, such as being in urban spaces, is replaced by them, and the importance of urban hangouts doubles.

2. Research Methodology

The present research is among the applied researches in terms of the type of purpose and in the category of descriptive survey research in terms of the type of method. The main analytical tool used in this study is the Gindrose technique (Gindrose, 2002). In this research, Gindarzi creative questionnaire has been used in order to identify the opinions of green way users about the 26 measures and 8 qualities of Khosrowabad green way landscape in the summer of 2020.

3. Research Finding

Ginderzi analysis diagram has been prepared for each of the human / social, environmental and physical components. While the lime geometric mean is between 0.7 and 1 with favorable conditions; 0.5 to 0.7 suitable; 0.3 to 0.5 medium; Less than 0.3 is undesirable; The geometric mean of the human / social component is 0.34. This amount indicates social and human shortcomings along the way. According to the measures related to each quality, it can be said that the main reason for the decrease in the average number of sequences is related to the quality of security and the measures of lack of lighting and missing spaces. For the environmental component, based on the qualities of flexibility, accessibility and ecosystem and according to the measures related to each, the diagram in Figure 10 is obtained. Total geometric mean 0.34; This number, as in the previous case, indicates the quantitative and environmental shortcomings of the site. According to the studied criteria, it can be said that the main weakness of the site in this regard is related to the criteria: furniture, flooring and ease of access for all groups. However, other measures also have weaknesses. The

geometric mean of the physical component is 0.24, which is a lower value than the geometric mean of the previous components. The intensity and density of the lines at the beginning of the route (near Khosrowabad mansion) is higher; And this shows the quality of the metrics in this section. As we move down the diagram, the lines become shorter and the line density becomes more scattered. Criteria such as: spatial definition, index of historical elements, visual pleasantness, harmony and order are some of the things that are strong at the beginning of the route due to their proximity to the monument.

4. Conclusion

According to the opinions of the people in the analysis of Ginderzi, Sequence 1, which is adjacent to the mansion, with 0.429 points, is the best sequence, and Sequence 2 and 3 are in the next ranks with 0.26 and 0.259, respectively. Among the reasons for the superiority of Sequence 1, the existence of Khosrowabad mansion, the courtyard in front of it with a water pool,

different vegetation than other axes, the difference in height due to the variety of platforms and piers that exist in space and most people prefer They are allowed to sit together in groups. On the other hand, the presence of 1 sandwich, 1 supermarket, 2 cafes and 1 monastery, as well as the presence of a car park near the mansion, are other factors that attract the population of this sequence. Conclusion, Conclusion, Conclusion.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

علمی پژوهشی

تحلیل منظر باتوق‌های شهری با روش گیندرز (مطالعه موردی: سبزه‌راه پیاده خسرآباد سنندج)

کسری کتاب‌اللهی^۱، سحر نصری^۲، مرتضی میرغلامی^{۳*}، حسن محمودزاده^۴

^۱ پژوهشگر مقطع دکتری شهرسازی اسلامی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، آذربایجان شرقی، ایران
^۲ کارشناس ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران
^۳ دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، آذربایجان شرقی، ایران
^۴ دانشیار گروه برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

doi 10.22080/JTPD.2022.22143.3597

چکیده

شهر سنندج می‌باشد نیز رونقی دوچندان یافته است. با این حال فرضیه نویسنده‌گان این است که این محور می‌تواند کیفیات بهتری را به بازدیدکنندگان عرضه نماید. از آنجا که تاکنون پژوهش منسجمی در زمینه تحلیل طراحی شهری این محور به مثابه مهم‌ترین سبزه‌راه استان کردستان به انجام نرسیده است، لذا انجام این پژوهش ضروری می‌نماید. پژوهش حاضر، به لحاظ نوع هدف، کاربردی و به لحاظ نوع روش در دسته تحقیقات پیمایشی قرار می‌گیرد. هدف اصلی پژوهش، بررسی منظر شهری سبزه‌راه پیاده خسرآباد سنندج با استفاده از روش کمی-کیفی گیندرز می‌باشد. چارچوب نظری با استفاده از روش اسنادی، جمع‌آوری شده و ۳ مورد «اجتماعی/ انسانی؛ زیست محیطی؛ کالبدی» به عنوان مؤلفه‌های مورد بررسی در منظر شهری شناسایی شد. ابزار تحلیلی مورد استفاده در این پژوهش، تکنیک گیندرز می‌باشد. در روش گیندرز، تراکم خطوط نشانگر تراکم اتفاقات کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی و طول خطوط بیانگر اهمیت اتفاقات رخ داده است. در این تکنیک، منظر شهری از نظر کاربران در قالب پرسشنامه خلاقانه گیندرزی منضم به نقشه فضای شهری، مورد سنجش قرار می‌گیرد. لذا تعداد ۱۰۰ پرسشنامه و نقشه با پراکنش نسبی از استفاده‌کنندگان از سبزه‌راه خسرآباد در تابستان ۱۳۹۹ تکمیل گردید. نتایج تحقیق نشان داد که تراکم و اهمیت اتفاقات، ارتباط نسبی باهمدیگر داشته و تابع مؤلفه‌های ۳گانه منظر شهری هستند. همچنین ابتدا، انتها و میانه سبزه‌راه دارای بیشترین اهمیت و تراکم اتفاقات منفک بوده و در راستای برقراری تعادل و پیوستگی اتفاقات، پیشنهاداتی ارائه می‌گردد که به ارتقای گردشگری در این سبزه‌راه و شهر سنندج می‌انجامد. به دلیل شیوع و استمرار بیماری همه‌گیر کرونا، تمایل به استفاده از فضاهای باز و عمومی رونق یافته است. در این میان سبزه‌راه خسرآباد شهر سنندج که به دلایلی چون وجود عمارت تاریخی، قرارگیری در مرکز شهر و سبزیگی فراوان، یکی از مقاصد مهم تفریحی شهروندان و مسافران

تاریخ دریافت:

۲۶ مرداد ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش:

۱۸ آبان ۱۴۰۰

تاریخ انتشار:

۲۸ بهمن ۱۴۰۰

کلیدواژه‌ها:

باتوق شهری، منظر تاریخی، تحلیل گیندرز، برندسازی، سبزه‌راه خسرآباد، سنندج

تغییر در شیوه‌های زندگی، سعی در ایجاد هماهنگی با شرایط اقتصادی جدید دارند. در این دوره است که تفریحات گران قیمت از سبد خانوار حذف، یا کم‌رنگ شده و تفریحات کم‌هزینه‌تر همچون حضورپذیری در فضاهای شهری جایگزین

۱ مقدمه

بنا بر اعلام مرکز آمار ایران، نرخ تورم خرداد ماه ۲۰۲۰، ۳۷٪ اعلام شده است. در چنین شرایطی، اکثریت جامعه ایران با

* نویسنده مسئول: مرتضی میرغلامی

آدرس: دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، آذربایجان شرقی، ایران

ایمیل: m.mirgholami@tabriziau.ac.ir
تلفن: ۰۹۱۰۴۱۲۰۰۳۴

سبزه‌راه، تبدیل به پاتوق شهری با کیفیات منظری مطلوب، ارتقای گردشگری و حضورپذیری همه‌شمول ضروری می‌نماید. اهداف پژوهش حاضر، ۱. استخراج مهم‌ترین مؤلفه‌ها و کیفیات شکل‌دهنده به منظر پاتوق‌های شهری ۲. تبیین روش تحلیل منظر گیندز ۳. بررسی منظر شهری با استفاده از این روش و ۴. ارائه‌ی پیشنهادات، در راستای خلق پاتوق شهری خسروآباد و رونق گردشگری می‌باشند.

۲ مبانی نظری

۲،۱ منظر شهری و عناصر سازنده آن:

از دیدگاه ماهان و منصوری^۴، ۱۳۸۷: ۲۶، منظر موجودی است زنده و پویا که از یک سو متأثر از انسان و نحوه ارتباط او با محیط است و از سوی دیگر، تداعی خاطراتی است که در زمان‌های طولانی در بستر محیط روی داده و بر ارتباط انسان و منظر تأثیر گذاشته است. منظر را نمی‌توان تنها در کالبد خلاصه کرد، چون منظر دربردارنده‌ی کیفیت و معنا بوده و صرفاً مفهومی تجریدی و انتزاعی نمی‌باشد. از این رو، در برداشتی متعالی منظر پدیده‌ای است که به واسطه‌ی ادراک ما از محیط و تفسیر ذهن، توأمان حاصل می‌شود.

تقوایی^۵ در رساله‌ی دکتری با عنوان "طراحی منظر بوم‌گرا در مناطق گرم و خشک ایران؛ الگوی واحه"، ۲۰۰۴: ۶۵، عناصر سازنده‌ی منظر را در ۱۱ مورد "عناصر محیط مصنوع انسان؛ عناصر طبیعی محیط؛ محیط فعالیت‌های انسانی؛ فضاهای باز؛ اقلیم؛ رفتار و فعالیت‌های انسانی؛ فضاهای بسته؛ توپوگرافی و پوشش گیاهی؛ قلمروهای فردی و اجتماعی؛ حیات جانوری و بوم؛ مکان و کاربری‌های زمین" معرفی می‌کند.

در پژوهش حقی و دیگران^۶، ۱۳۹۶: ۵۳۱-۵۳۰، ۳۲ متغیر مؤثر بر منظر فضاهای شهری از منابع مختلف گردآوری و معرفی شده است که برخی از آنان در این پژوهش مورد استفاده نویسندگان قرار خواهد گرفت و ملاک عمل خواهد بود.

آنها شده است و اهمیت پاتوق‌های شهری دوچندان می‌گردد. همچنین که به دلیل بیماری کوئید-۱۹ امکان تجمع در فضاهای باز، نسبت به فضاهای بسته از طرف سازمانهای بهداشتی ارجح معرفی شده است.

بسیاری از ابنیه‌ی تاریخی می‌توانند نقش مهمی در ارتقای گردشگری شهر یا استان واقع در آن ایفا می‌کنند. با این حال، به دلیل محدود بودن ساعات بازدید از داخل ابنیه، فضای مقابل چنین مجموعه‌هایی که در تمامی ساعات شبانه روز قابلیت حضور پذیری را دارند، وجود معماری با ارزش جداره که تشکیل دهنده‌ی فضای شهر است، قرارگیری عناصر آب، پوشش گیاهی، پیرنشین و .... در ورودی‌های اصلی، پتانسیل برای تبدیل شدن به یک پاتوق شهری را نوید می‌دهد. بنابراین نظارت بر اجرای قوانین معماری/شهرسازی و هدایت ساخت و سازها در حوزه‌ی بلافضلی چنین مجموعه‌هایی، و به خصوص آسیب‌شناسی منظر حوزه‌ی مستقیم، نقش مهمی در شکل‌گیری، بهبود وضعیت و معرفی چنین پاتوق‌هایی به عنوان برند در اذعان عموم خواهد داشت.

عمارت خسروآباد که بنای آن به عنوان بزرگترین معماری مسکونی به مساحت تقریبی هشت هزار متر مربع (زارعی، ۱۳۹۰: ۱۲۷) در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار ساخته شده است، در دهه‌ی ۱۳۶۰ شمسی ثبت ملی گشته^۱ و جزو مهم‌ترین کاربری‌های گردشگری فعال شهر سمنجان می‌باشد. این مجموعه در ابتدا دارای چهارباغ، در چهار سمت بیرونی آن بوده است. در گذر زمان تحت تأثیر توسعه‌ی شهر، تنها یک محور از باغ‌ها در جهت شرق به غرب، در امتداد ورودی اصلی عمارت پابرجا مانده و هم‌اکنون این سبزه‌راه به عنوان تنها سبزه‌راه شهری مهم شهر سمنجان ایفای نقش می‌نماید. با توجه به اقدامات طراحی شهری انجام گرفته در این سبزه‌راه که عمدتاً از نوع ناخودآگاه^۲ و اقدامات معماری که صرفاً به تعیین ضوابط و سیاست‌های بازدارنده‌ی تراکمی و ارتفاعی در حریم عمارت^۳ بسنده شده است و با توجه به اینکه سبزه‌راه در وضع موجود از حضور پذیری نسبتاً مناسبی و پتانسیل بالایی برخوردار است، بنابراین انجام این پژوهش در جهت هرچه بهتر کردن وضعیت منظر

۱. از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۹، عملیات مرمت این بنای تاریخی انجام پذیرفت. (پایگاه خبری، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان کردستان، ۲۰۲۰)
۲. جهت کسب اطلاعات بیشتر در زمینه‌ی رویکردها و دیدگاه‌های جدید طراحی شهری ر-ک مقاله: شناسایی و بررسی جایگاه دیدگاه‌های جدید طراحی شهری از ابتدای قرن حاضر براساس معیارهای مرز مفهوم‌سازی؛ حبیبی، کیومرث، علیمردانی، مسعود، کتاب‌اللهی، کسری، زین‌الصالحین، فاطمه؛ نشریه‌ی علمی پژوهشی معماری و شهرسازی پایدار، ۲۰۱۵

4. Mahan and Mansouri

5. Taghvayi

6. Haghi and et al

جدول شماره ۱: مستندسازی و جمع بندی متغیرهای مؤثر بر منظر فضاهای عمومی شهری، مأخذ: حقی، ۲۰۱۷: ۵۳۴		
ابعاد	متغیرها	صاحب نظران
کالبدی	میلان شهری - تأسیسات شهری - ابعاد و مقیاس انسانی محسوریت - یکپارچگی فضایی - کفسازی - جداره ها المان مرکزی - مسیر پیاده - ابنیه شاخص و بالارزش	بهزادفر ۱۳۸۷، پاکزاد ۱۳۹۱ ترنر ۱۳۸۴، ذکاوت ۱۳۸۵ کالن ۱۳۹۰، گلکار ۱۳۸۷ لینچ ۱۳۹۱، مدنی پور ۱۳۹۲
عملکردی	جزئیات - علائم راهنما - کاربری و فعالیت جداره دستفروشان و دوره گردان - فعالیت شبانه رویدادهای فرهنگی و هنری - تردد وسایل نقلیه و پیاده	بنتلی و همکاران ۱۳۹۲، بهزادفر ۱۳۸۷ پاکزاد ۱۳۹۱، ترنر ۱۳۸۴ گلکار ۱۳۹۲، منصور ۱۳۸۷
زیباشناختی	پاکیزگی - نور و روشنایی - فضای سبز - رنگ آمیزی - تصاویر دیواری - تبلیغات شهری - نظم و ترتیب - تزئینات - آب نما	بنتلی و همکاران ۱۳۹۲، ذکاوت ۱۳۸۵ کالن ۱۳۹۰، محمودی ۱۳۸۵ گلکار ۱۳۸۷، منصور ۱۳۸۷ مدنی پور ۱۳۹۲
معنایی / ادراکی / احساسی	هویت مندی - احساس امنیت - سرزندگی وضعیت شنیداری - وضعیت بویایی	بنتلی و همکاران ۱۳۹۲، ذکاوت ۱۳۸۵ پاکزاد ۱۳۹۱، محمودی ۱۳۸۵ گلکار ۱۳۸۷، منصور ۱۳۸۷ مدنی پور ۱۳۹۲

می باشد را مطابق شکل زیر در قالب ۵ مؤلفه و ۱۷ سنجه معرفی نموده اند.

کتاب الهی و همکاران^۱، ۱۳۹۸: ۹-۷، مؤلفه های مؤثر بر میدان های اجتماعی شهری، فضاهایی که از نظر ماهیت و عملکرد همسو با پاتوق های شهری و قرارگاه های اجتماعی

شکل ۱ مؤلفه ها و سنجه های مؤثر بر منظر فضاهای اجتماعی شهری، مأخذ: کتاب الهی و همکاران، ۱۳۹۸: ۹

¹.Ketabollahi and et al

کاربری‌ها؛ خانه‌های ویلایی مجزا؛ تسهیلات شهری؛ تسهیلات سبز؛ و سایر المان‌های منظر" مطابق جدول زیر ارائه می‌نماید.

گاوریلیدیس و همکاران^۱، ۲۰۱۶: ۱۶۰-۱۵۸ معتقدند که عناصر تشکیل دهنده منظر یک پاتوق شهری را می‌توان در قالب ۶ عنصر "یکپارچگی ساختمان‌ها؛ گوناگونی عملکردی

جدول شماره ۲: عناصر و المان‌های منظر شهری با قابلیت ارزیابی بصری، مأخذ: Gavrilidis و همکاران، ۲۰۱۶: ۱۵۹	
عناصر منظر شهری	المان‌های مؤثر در شکل‌گیری منظر
یکپارچگی ساختمان‌ها	ارتفاع؛ رنگ؛ قدمت؛ زیبایی‌شناختی؛ معماری
گوناگونی عملکردی کاربری‌ها	ارتفاع؛ بالکن؛ دستگاه ای‌سی؛ آنتن تلویزیون؛ گونه بازسوها؛ آفتاب‌گیری حرارتی
خانه‌های ویلایی مجزا	ارتفاع؛ قدمت؛ معماری؛ باغات؛ حصارها؛ سقف‌ها
تسهیلات شهری	جاده؛ پیاده‌رو؛ پساب‌های شهری؛ مبلمان شهری؛ حیوانات موجود در محیط؛ تفریحگاه
تسهیلات سبز	پارک؛ میدان؛ باغات عمومی؛ درختان
سایر المان‌های منظر	رودخانه؛ دریاچه؛ جنگل؛ پیاده‌راه‌ها؛ ساختمان‌های منفرد، گروهی یا ساختمان‌های با معماری، سابقه و فرهنگ متفاوت و خاص

می‌شوند، بررسی نمود و از طریق کمی‌سازی موارد ۲۱ گانه، در جهت قیاس منظر فضاهای شهری با یکدیگر و یا ارزیابی یک منظر شهری از جهت مختلف اقدام نمود.

وو و همکاران^۲، ۲۰۲۰: ۶۶، بر این عقیده‌اند که، منظر شهری را می‌توان از ارزیابی ۲۱ عامل که در قالب سه مؤلفه‌ی کلی "برنامه‌ی شهر، الگوی فری ساختمان‌ها و کاربری زمین" تعریف

شکل ۲ مؤلفه‌ها و سنجه‌های مؤثر بر منظر فضاهای اجتماعی شهری، مأخذ: وو و همکاران، ۲۰۲۰: ۶۶

هرمس و همکاران^۳، ۲۰۱۸: ۴-۲ معتقدند که عناصر مشخصه منظر شهری را می‌توان در قالب ۹ عامل مطابق شکل زیر، تعریف و بررسی نمایند.

³.Hermes and et al

¹.Gavrilidis and et al

². Wu et al

شکل ۳ شناساگرهای کیفیات زیبایی‌شناختی و بصری منظر شهری، مأخذ Hermes، ۲۰۱۸:

و تندرستی؛ ظاهر؛ مدیریت؛ محیط؛ ایمنی و امنیت" مطابق جدول زیر مورد بررسی قرار داد.

گاراو و همکاران^۱، ۲۰۱۸: ۹-۱۰، معتقدند که کیفیات منظر یک فضای شهری را می‌توان در شش زمینه "استفاده؛ سلامتی

¹. Garau and et al

جدول شماره ۳: عوامل و عناصر سازنده فضای شهری، مأخذ: گاراو و همکاران، ۲۰۱۸: ۹-۱۰

دسته بندی	شاخص	زیرشاخص	دسته بندی	شاخص	زیرشاخص
استفاده	مشخصه‌های محیط ساخته شده	مدیریت	ظاهر	دسترسی	دسترسی سواره
					دسترسی پیاده
					دسترسی برای افراد کم توانان و ناتوان پیاده مداری پایدار
تأثیر خدمات اولیه شهری	تأثیر خدمات اولیه شهری	مدیریت	ظاهر	دسترسی	خدمات برای افراد کم توانان و ناتوان
					تأثیر خدمات اولیه شهری
تندرستی احساسی	آلودگی خاک	محیط	ظاهر	دسترسی	چندعملکردی
					در دسترس بودن خدمات و تجهیزات در دسترس بودن تفکیک زیاله
تندرستی احساسی	آلودگی خاک	محیط	ظاهر	دسترسی	حضور مناطق سبز
					جذابیت مکان زندگی
تندرستی احساسی	آلودگی خاک	محیط	ظاهر	دسترسی	کیفیت نورپردازی خیابان
					حفاظت محیط
تندرستی احساسی	سیستم امنیتی	امنیت	ظاهر	دسترسی	آلودگی صوتی ترافیک شهری
					آلودگی هوا
تندرستی احساسی	سیستم امنیتی	امنیت	ظاهر	دسترسی	خانه سازی
					سوزندگی و پایداری فضاهای عمومی
تندرستی احساسی	سیستم امنیتی	امنیت	ظاهر	دسترسی	وجود خدمات، فضاها و فعالیت‌ها
					خدمات ضامن سلامت پایدار
تندرستی اجتماعی	ریسک پلایای طبیعی	امنیت	ظاهر	دسترسی	فضاها، خدمات و فعالیت‌های مناسب
					ایجاد خدمات یا فعالیت‌های برای کودکان
تندرستی اجتماعی	ریسک پلایای طبیعی	امنیت	ظاهر	دسترسی	گروه‌های خاص
					فرصت‌های اقتصادی و همه‌شمولی اجتماعی
تندرستی اجتماعی	ریسک پلایای طبیعی	امنیت	ظاهر	دسترسی	ادراک امنیت
					ادراک امنیت

شادی؛ برجسته بینی عقاید؛ هماهنگی؛ محلی سازی؛ حس سادگی؛ درجه‌ی صلح آمیزی» را مؤثر در کیفیت منظر پارک‌ها و سبزه‌راه در نظر می‌گیرد.

تانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۷: ۲۲، ۱۶ مشخصه‌ی «غناى رنگ؛ غناى المان؛ حس فضا؛ پوشش گیاهی؛ تنوع گیاهی؛ آراستگی؛ طبیعی بودن؛ حس زیبایی؛ طبیعت وحشی؛ سرزندگی؛ حس

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

¹. Tong and et al

جدول شماره ۴: جمعیتی دیدگاه صاحبانظران در ارتباط با منظر شهری، مأخذ: نگارندگان		
صاحب نظر/ سال	مؤلفه های سازنده منظر شهری	دسته های منظر شهری
حقی / ۲۰۱۶	کالبدی عملکردی زیباشناختی معنایی / اثرات اجتماعی	«میلان شهری - تأسیسات شهری - ابعاد و مقیاس انسانی - محصوریت - یکپارچگی شهری - کفسازی - جدارها - امان مرکزی - مسیر پیاده - انبساط شاخص و بارزش» «جزئیات - علائم راهنما - کاربری و فعالیت جداره - دستنوشته و دوره گردان - فعالیت شبکه - رویدادهای فرهنگی و هنری - تردد وسایل نقلیه و پیاده» «بازگویی - تور و روشنائی - فضای سبز - رنگ آمیزی - تصاویر دیواری - تبلیغات شهری - نظم و ترتیب - ترکیبات - آئین» «هویت مندی - احساس امنیت - سرزندگی - وضعیت شنیداری - وضعیت بویایی»
گاوریلیدیس و همکاران / ۲۰۱۶	یکپارچگی ساختمان ها گوتیوتی عملکردی کاربری ها خانه های ویلایی مجزا تسهیلات شهری تسهیلات سبز سایر امان های منظر	ارتفاع: رنگ: قدمت: زیبایی شناختی: معماری ارتفاع: بلکن: دستگاه ای بی: آنتن تلویزیون: گوتت بازوها: آفتاب گیری حرارتی ارتفاع: قدمت: معماری: بافت: حصارها: سقفها جاده: پیاده رو: مسابهای شهری: میلان شهری: حیوانات موجود در محیط: تفریحگاه پارک: میدان: بافت عمومی: درختان روندگاه: دریاچه: جنگل: پرانه ها: ساختمان های منفرد: گروهی یا ساختمان های با معماری: سابقه و فرهنگ متفاوت
تاتگ و همکاران / ۲۰۱۷		غذای رنگ: غذای امان: حسن فضا: پوشش گیاهی: تنوع گیاهی: آراستگی: طبیعی بودن: حسن زیبایی: طبیعت وحشی: سرزندگی: حسن شادی: برجسته بینی عقاب: هماهنگی: محلی سازی: حسن سادگی: درجه صلاح آمیزی
جنت پور و همکاران / ۲۰۱۸	«رنگی» «عملکردی» «معنایی» «زیباشناختی» «تاریخی»	«کالبدی» «عملکردی» «معنایی» «زیباشناختی» «تاریخی»
گراو و همکاران / ۲۰۱۸	استفاده «دسترسی» - نظافت پذیری و عملکردگرایی حداقل خدمات ایجاد شده ساختی و تندرستی «تندرستی اجتماعی» - کیفیت زندگی - تندرستی اجتماعی ظاهر مشخصه های محیط - مشخصه های محیط ساخته شده مدیریت «تأثیر خدمات اولیه» محیط «آلودگی خاک» معنی و امنیت «سیستم امنیتی» - بازدارندگی جرم هوشمند - ریسک بلای های طبیعی	«دسترسی سواره» - دسترسی پیاده - دسترسی برای افراد کم توان و ناتوان - پیاده خداری پایدار «خدمات برای افراد کم توان و ناتوان» - تجهیزات شهری پایدار و چندعملکردی «در دسترس بودن خدمات و تجهیزات» - در دسترس بودن تفکیک زنده «آلودگی صوتی» - ترافیک شهری - آلودگی هوا - خانه سازی - سرزندگی و پایداری «فضاهای عمومی» - وجود خدمات: فضاهای و فعالیتها - خدمات همگن سلامت پایدار «فضاهای خدمات و فعالیتها» مناسب برای کودکان - ایجاد خدمات یا فعالیتها برای گروه های خاص - فرصت های اقتصادی و همدمونایی اجتماعی - ادراک امنیت «کیفیت منظر شهری» - نگهداشت اراضی سبز - نگهداشت طراحی شهری - کیفیت مسکن و مشخصه های حسی شهری «تأثیر نگهداشت خدمات شهری» «حداکثر از میراث فرهنگی» - احترام به محیط و منظر طبیعی - پاکیزگی مناطق عمومی و خیابان ها - راحل بازرفت پایدار - دسترسی به آب بهداشتی «کنترل امنیت و تورپردازی» - سطح امنیت اجتماعی - احتمال بلایای طبیعی»
وو و همکاران / ۲۰۲۰	برنامه شهر «سیستم خیابان» - آگوی بلوک - پاره ساختمان آگوی فری ساختمان ها «اعاد فرمی دو و سه بعدی معماری»	PTCD, RIQ, RISD, NRBD, NRBE, BA, FD, SCR, ULABN, BDE, BDD
هریس و همکاران / ۲۰۱۸	توجه طبیعی بودن منحصرفرد	«توجه پوشش زمین، ساختار و راحتی» «پوشش طبیعی زمین مورد نظر، نبود امان های آشوبگر، نبود آلودگی صوتی» «هفته های منظر و پوشش زمین تادر، امان های برگزیننده منحصرفرد» «ارکان و اجزای تما» «دسترسی سواره، یعنی پیاده، امنیت، دید و منظر» «میلان شهری، تورپردازی، کفسازی و پوشش گیاهی» «کاربری اولیه، کاربری ثانویه یا دستنوشته، رخدادهای اجتماعی و رفتارهای کاربران در محیط» «اندیش قبلی، آلودگی محیطی، و کیفیت اصوات»
کتاب الیگی و همکاران / ۲۰۲۰	معماری جداره مشوق و محرک منظر سازی فعالیت زیست محیطی	

پایدهمدار جهان، یا آمستردام به عنوان دوچرخه‌مدار از مصداق‌های بارز می‌باشند. در مورد سندج، تاکنون پروژه‌ی کامل طراحی شهری، اجرایی نشده است و به پروژه‌های قطعه قطعه یا ناخودآگاه بسنده شده است که شاید دلیل آن را کمبود بودجه، تداخل مدیریت شهری میان سازمان‌های ذی‌مدخل و ... اشاره نمود.

۲،۳ شاخص‌های مؤثر در تحلیل منظر شهری پژوهش:

عوامل مختلفی در اثرگذاری یک منظر می‌تواند ایفای نقش نموده و برآیند دیدگاه صاحب نظران بر چند بُعدی بودن منظر شهری تأکید دارد. در یک نگاه کلی می‌توان منظر را در سه مؤلفه «انسانی/اجتماعی، محیط و کالبد» دسته بندی نمود.

مؤلفه انسانی بر کلیه‌ی عوامل موجود در منظر شهری که با ذهنیت، ادراک، تصورات، عکس‌العمل‌های انسانی به محیط و ... سر و کار دارد، اطلاق می‌گردد. بر این اساس کیفیاتی چون «هویت، امنیت، عملکرد» در زمره‌ی مؤلفه‌ی انسانی/اجتماعی قرار می‌گیرد.

مؤلفه‌ی زیست محیطی، عواملی چون «انعطاف‌پذیری، دسترسی، زیست بوم»، را شامل می‌شود.

مؤلفه‌ی کالبدی نیز بر کلیه‌ی کیفیات فضایی چون «خوانایی و پیوستگی جداره» تأکید دارد.

۲،۲ رویکرد برندسازی:

هلمی^۱ (۲۰۰۸: ۴۲) معتقد است که راهبردهای برند شهری را می‌توان در سه دسته‌ی کلی "برندسازی مکانی؛ برندسازی زندگی شهری؛ برندسازی تجاری" خلق نمود. وی از سه مورد موقعیت مکانی، پروژه‌های برندسازی و نشانه‌های معماری برای مورد اول نام می‌برد. در ادامه به رویدادها، جذابیت‌ها، سبک زندگی، فعالیت‌های فرهنگی و میراث به عنوان موارد برندسازی زندگی شهری نام می‌برد. همچنین از رقابت‌پذیری و خدمات و تسهیلات اقتصادی به عنوان موارد برندسازی تجاری نام می‌برد.

محمودزاده و همکاران^۲ (۱۳۹۸: ۸۸-۸۷) معتقدند که یک فضای شهری زمانی می‌تواند به عنوان برند شهری ایفای در اذهان عموم مردم، به یاد سپرده شود که در قالب تمامی موارد ۵ گانه‌ی "حوزه‌های شهرسازی؛ نشانه‌های معماری؛ عوامل طبیعی و جغرافیایی؛ رویدادها و رخدادها؛ رسانه‌های جمعی" یا تعدادی از آنها زبانزد باشد. بنابراین لزوم توجه همه جانبه به عناصر شهری در رویکرد برندسازی از اهمیت به سزایی برخوردار است.

اقدامات طراحی شهری به عنوان هنر خلق مکان‌های مردم‌مدار، تأثیر شگرفی در شناساندن و برجسته نمودن مکان‌ها تا رسیدن به یک برند را دارند (همان هدفی که در این پژوهش یعنی تبدیل سبزه‌راه به پاتوق شهری، در جستجوی آن هستیم). بسیاری از شهرهای اروپایی همچون کپنهاگ، به عنوان شهر

جدول شماره ۵: معیارهای سنجش و آسیب‌شناسی منظر شهری، مأخذ: نگارندگان		
مؤلفه	کیفیات	سنججه
انسانی / اجتماعی	هویت	نماد و نشانه تاریخی/ فرهنگی و تابلو احترام در اذهان کاربران روایت‌ها و داستان‌های فراگیر از مکان در اذهان کاربران
	امنیت	نورپردازی، فضاها، گمشده‌ها، فضاهای غیرقابل دفاع
	عملکردی	الغان شهری، کاربری‌های جداره، کاربری‌های ثانویه، رویدادهای جمعی
زیست محیطی	انعطاف‌پذیری	مبلمان شهری، تعامل با آب و عناصر موجود محیط، دیده‌های بصری
	دسترسی	گذرایی، سهولت دسترسی برای تمامی گروه‌ها «بارکینگ و ...» نفوذپذیری «سبزه‌راهی» منتهی به سبزه‌راه، دسترسی به حمل و نقل عمومی
	زیست بوم	تنوع جانوران و حیوانات، تنوع گونه گیاهی، آسایش اقلیمی
کالبدی	خوانایی	وضوح سکانس‌بندی، تعریف فضایی، وضوح ابتدا و انتهای مسیر، شاخص بودن عنصر تاریخی
	پیوستگی جداره	خوش‌آیندی بصری، هماهنگی، نظم

پیمایشی قرار می‌گیرد. ابزار تحلیلی و اصلی مورد استفاده در این پژوهش، تکنیک گیندروز می‌باشد (گیندروز^۳، ۲۰۰۲). در این پژوهش از پرسشنامه‌ی خلاقانه‌ی گیندروزی، در راستای شناسایی نظرات کاربران سبزه‌راه در مورد سنججه‌های ۲۶ گانه و

۳ روش تحقیق

پژوهش حاضر، به لحاظ نوع هدف در میان پژوهش‌های کاربردی و به لحاظ نوع روش در دسته‌ی تحقیقات توصیفی

3. Gindroz

1. Helmy

2. Mahmudzadeh and et al

۱. از مجموع میانگین هندسی شاخص سنج‌های مربوط به هر کیفیت، شاخص آن کیفیت محاسبه می‌گردد.
۲. از مجموع میانگین هندسی شاخص کیفیات مربوط به هر مؤلفه، شاخص آن مؤلفه محاسبه می‌گردد.
۳. محاسبه‌ی وزن هر عامل بر اساس تقسیم میانگین هندسی شاخص کیفیت بر مجموع میانگین‌های هندسی مؤلفه‌ها
۴. محاسبه‌ی وزن هر کیفیت براساس مجموع وزن تمامی مؤلفه‌ها
۵. اولویت‌بندی کیفیات منظر

۶. آسیب شناسی و ارائه‌ی پیشنهادات در زمینه‌ی تبدیل سبزه‌ها به پاتوق شهری

در مورد بخش‌هایی که علاوه بر طول خطوط، ضخامت خطوط نیز متغیر است، میانگین عددی ضریب ضخامت، در عدد کل نهایی آن بخش (ضرب می‌گردد)، اعمال می‌گردد. در مواردی که ضخامت خطوط یکسان است، عدد ۱ به عنوان پیش فرض در نظر گرفته شده، و ملاک عمل، طول خطوط می‌باشد.

بازه‌ی انتخاب شده بین خطوط ترسیمی که توسط متخصصان انتخاب می‌گردد، متناسب با موقعیت مکانی و عرض محدوده و منتظم بودن فضا، می‌تواند اعداد مختلفی را در برگیرد، با این حال پیشنهاد دکتر ری گیندرز، ۵ تا ۲۰ متر می‌باشد. با توجه به طول سبزه‌ها که ۵۵۰ متر می‌باشد، بنا بر اجماع نظر نویسندگان، رخدادهای هر ۵ متر با یک خط پوشش داده خواهد شد و ۱۱۰ خط، دیاگرام گیندرزی کل محور را شکل خواهند داد.

با بررسی شبکه‌های دسترسی و ماهیت محور، لزوم تبدیل آن به سه سکانس، احساس گردید تا بتوان تحلیلی دقیق‌تر و قابل مقایسه بین آنها ایجاد نمود.

براساس پژوهش‌های مشابه انجام گرفته با این روش، امتیازات به دست آمده، نشان دهنده‌ی وضعیت زیر می‌باشند.

بین ۰/۷ تا ۱ دارای شرایط مطلوب؛ ۰/۵ تا ۰/۷ مناسب؛ ۰/۳ تا ۰/۵ متوسط؛ کمتر از ۰/۳ نامطلوب

کیفیات ۸ گانه‌ی منظر سبزه‌ها خسروآباد، در تابستان ۲۰۲۰ بهره گرفته شده است. از آنجا که تعداد کل جامعه‌ی آماری مشخص نیست، مطابق با روش پیشنهادی عیسی روخان^۱ (۲۰۰۳: ۱۸۰)، تعداد پرسشنامه‌ها به جامعه‌ی آماری وابسته نبوده و بر این اساس تعداد ۱۰۰ پرسش نامه کفایت می‌نمود. پرسشنامه‌ها در محدوده‌ی سبزه‌ها و حوزه‌ی بلافاصله آن، با رعایت نسبت همه‌شمولی سنی و جنسیتی، بازدیدکننده و ساکن محله، جهت روائی و پایایی نتایج، توزیع گردید.

در تحلیل براساس گیندرز که بیشتر در فضاهای پویا، همچون خیابان‌ها، بلوارها، سبزه‌ها و غیره کاربرد دارد، دیاگرامی خطی به موازات مسیر و به صورت شبکه‌ای ترسیم می‌گردد که براساس مجموعه نظرات کاربران و متخصصان در بازه‌های مشخص که متناسب با اتفاقات مسیر انتخاب می‌گردد، هاشور زده می‌شود، که در آن تراکم خطوط نشانگر تراکم اتفاقات کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی بوده و طول خطوط بیانگر اهمیت اتفاقات رخ داده می‌باشد. این تکنیک در مورد تحلیل هر نوع کیفیت و مؤلفه‌ای قابل استناد بوده و در شرکت‌های مهم طراحی شهری جهان، از جمله ابزار کاربردی و تعاملی میان کاربران و طراحان خصوصاً در جلسات موسوم به "شارت"^۲ بوده است.

عرض دیاگرام نمایانگر بازه‌ی عددی از صفر تا ۱ خواهد بود، در صورتی که طول خط ترسیم شده، عرض دیاگرام را کامل نماید، به معنای دارا بودن کامل آن کیفیت بوده و شاخص عددی یک در کنار آن ثبت می‌گردد.

در حقیقت نسبت طول خط ترسیم شده به عرض دیاگرام، شاخص آن خط و شاخص آن کیفیت از محدوده را که از قبل مشخص شده است، نشان می‌دهد.

ضخامت خطوط در این روش، سلیقه‌ای بوده و بایستی توسط متخصصین و براساس شواهد میدانی انتخاب گردد. طیف ضخامت خطوط، شاخص تراکم اتفاقات را نشان خواهد. لازم به ذکر است برای تحلیل‌هایی که هر دو مورد ضخامت و طول، متغیر باشد، میانگین عددی هر بخش، شاخص کل آن بخش را نشان داده و ملاک عمل در تعیین میانگین هندسی می‌باشد.

در این روش ضمن ترسیم دیاگرام و تعیین شاخص هر بخش:

۲. معادل لغت charrette است و به معنای برگزاری جلسات مشارکتی با ذینفعان یک پروژه و در محل پروژه می‌باشد (نگارندگان)

۱. iSARoukhan

شکل ۴ سکانس‌بندی محور سبزراه، مقیاس ۱/۲۵۰، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

کوه آبیدر و میدان آزادی^۱ قرار دارد. علاوه بر معماری غنی متعلق به خود ساختمان عمارت که آن را نسبت به سایر بناها خاص کرده است، محور سبزراهی مقابل آن است که زمانی در میان چهارباغی متعلق به عمارت محاصره بوده است.

۴ مطالعه‌ی موردی

عمارت خسروآباد که قدمت آن به دوران قاجار بازمی‌گردد، در یکی از خوش آب و هواترین موقعیت‌های جغرافیایی شهر قرار گرفته است. این عمارت در غرب شهر سنندج و حد فاصل بین

^۱ این میدان با نام میدان اقبال در بین شهروندان سنندج رایج است. نام اقبال متناسب به دکترمنوچهر اقبال، نخست وزیر دوران پهلوی دوم است و در دوره نخست‌وزیر ایشان در دوران نخست‌وزیری ایشان یعنی سالهای ۱۳۳۶-۳۹، افتتاح شده است. همچنین این میدان، از نظر جغرافیایی هم‌اکنون در مرکز شهر سنندج قرار دارد.

^۱ این میدان با نام میدان اقبال در بین شهروندان سنندج رایج است. نام اقبال متناسب به دکترمنوچهر اقبال، نخست وزیر دوران پهلوی دوم است و در دوره نخست‌وزیر ایشان در دوران نخست‌وزیری ایشان یعنی سالهای

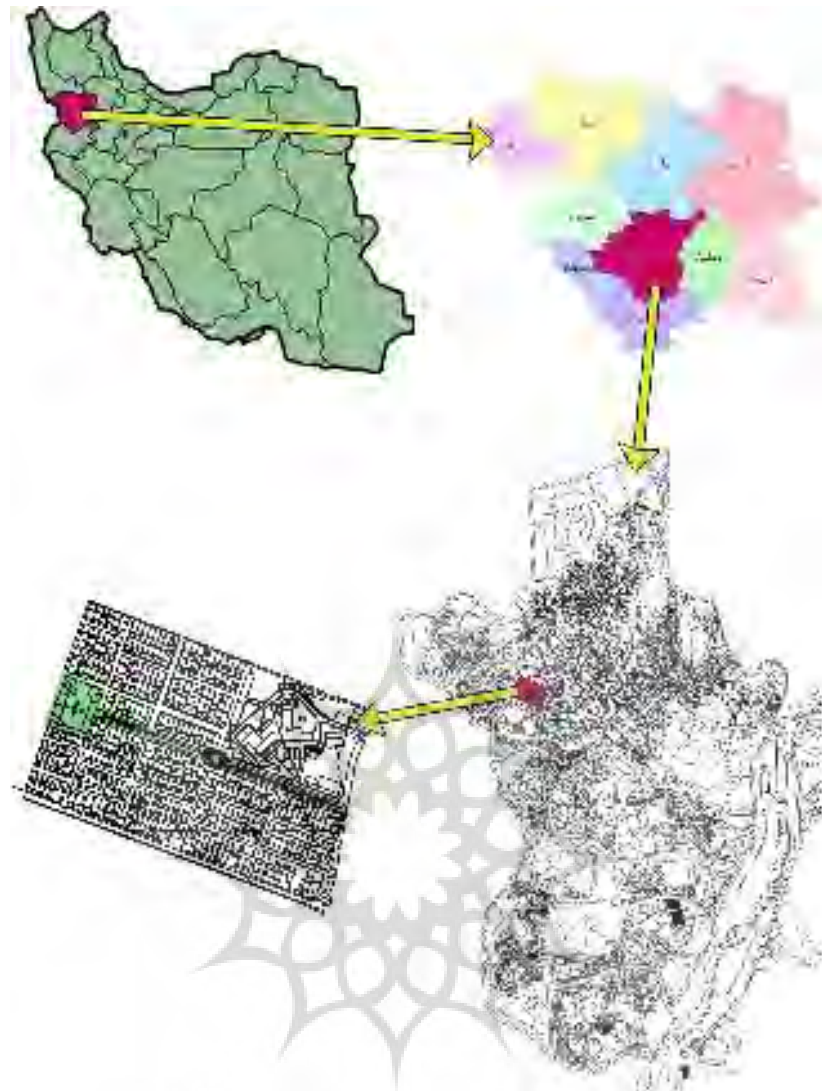

شکل ۵، ۶ و ۷ عمارت خسروآباد، باتوق و سبزه‌راه مقابل آن، مأخذ نگارندگان

طرف دسترسی سواره وجود دارد. (تصویر ۸)، جوی آب به عرض حداکثر ۴۰ سانتیمتر و میانه سبزه‌راه، و در دو سمت آن پیاده رو و فضای سبز قرار گرفته است. تحلیل‌گیندرز بر این سبزه‌راه در قالب ۸ دیاگرام برای هشت کیفیتی که از مؤلفه‌های انسانی/ اجتماعی، زیست محیطی و کالبدی استخراج شده است، انجام پذیرفته است. بر پایه‌ی این کیفیت‌ها و باتوجه به سنجه‌های کیفیت مورد بحث و بررسی قرار گرفته و از هم‌پوشانی دیاگرام مربوط به کیفیت‌های سه مؤلفه، سه دیاگرام استخراج شده است. در این بررسی کل فضای مورد بررسی به دلیل طول آن (حدود نیم کیلومتر) به سه سکانس مطابق شکل تقسیم شده است. هر سکانس به چند قسمت مساوی با طول‌های برابر تقسیم شده و برای دیاگرام هر قسمت به ازای طول و شدت خطوط ترسیمی عددی مابین ۰ تا ۱ در نظر گرفته شده است.

این فضا هم اکنون مکان تفریح و تمدد اعصاب ساکنان محله و سایر نقاط شهر است. کاربری غالب اطراف این سبزه‌راه، مسکونی است. با این حال بخش عمده‌ای از جداره‌ی سبزه‌راه توسط جداره‌ی صلب بیمارستان بعثت، تعریف شده و لکه‌های پراکنده‌ی تجاری در طول محور به چشم می‌خورد. در سال‌های اخیر طراحی شهری ناخودآگاه، برای ارتقای کیفیات سایت انجام شده است. علیرغم اینکه نظرسنجی جامعی تاکنون در این زمینه انجام نگرفته، اما مشاهدات میدانی و مصاحبه‌های تصادفی با ساکنانی که قبل از اجرای طرح در این محل زیسته‌اند، مصداقی بر این گفته است. طول سبزه‌راه حدود نیم کیلومتر و عرض آن در چندین مرتبه متغیر بوده با این حال به طور میانگین ۲۵ متر است. از کل این عرض بازهم به طور متغیر ۱۵ متر از آن مربوط به سبزه‌راه است؛ همان طور که در مقطع دیده می‌شود، سبزه‌راه در وسط قرار گرفته است و از دو

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

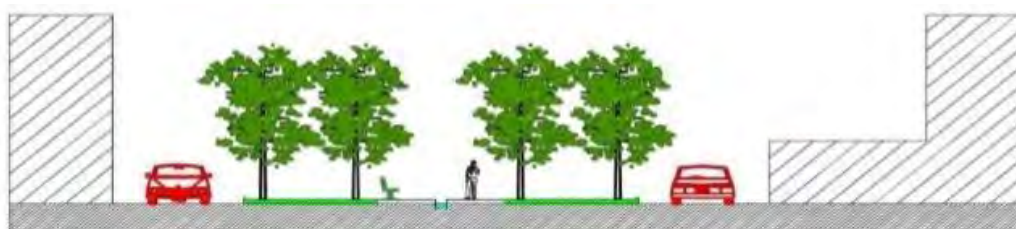

شکل ۸ موقعیت محور در شهر، کشور، استان، مأخذ: نگارندگان، ۲۰۲۰

پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۹ کاربری حوزه بلافضل محور سبزراه، مقیاس ۱،۲۵۰ مأخذ: نگارندگان، ۲۰۲۰

شکل ۱۰ مقطع عرضی سبز راه خسروآباد. مأخذ: نگارندگان ۲۰۲۰

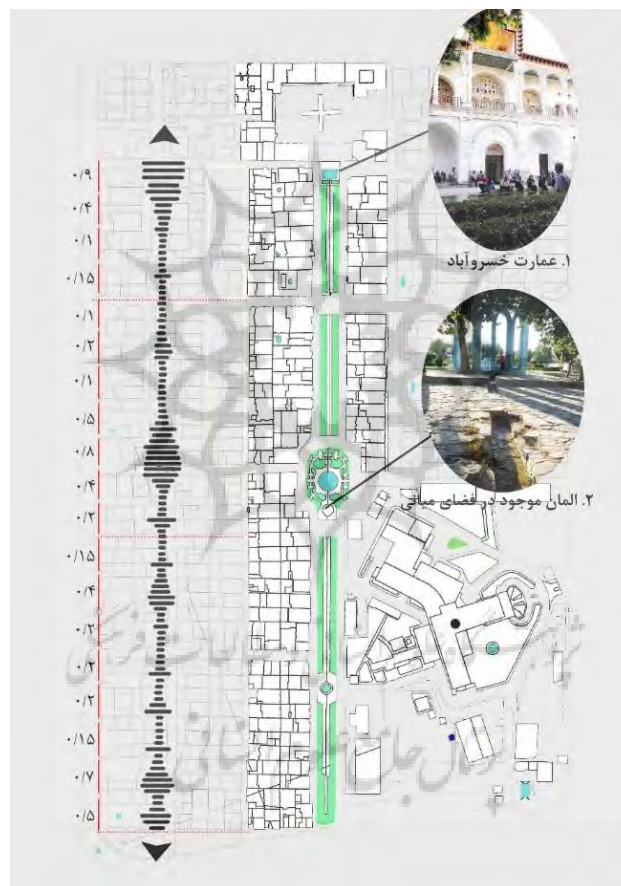

۵ یافته‌ها و بحث

۵،۱ تحلیل گیندرزی مؤلفه‌های انسانی/اجتماعی:

برای مؤلفه‌ی انسانی/ اجتماعی دیاگرام زیر حاصل شده است؛ میانگین عددی هر سکانس محاسبه شده و میانگین هندسی کل عدد ۰/۳۴، به دست آمده است. این مقدار نشان دهنده‌ی کمبودهایی از نظر اجتماعی و انسانی در مسیر می‌باشد. با توجه به سنجه‌های مربوط به هر کیفیت می‌توان گفت عمده دلیل افت میانگین عددی سکانس‌ها مربوط به کیفیت امنیت و سنجه‌های عدم نورپردازی و فضاهای گمشده است. علاوه بر این کمبود انواع کاربری‌هایی که بتواند منجر به جذب جمعیت و وقوع تعاملات اجتماعی شود نیز در این امر دخیل هستند.

می‌توان مشاهده کرد که تراکم خطوط به صورت پراکنده و غیر یکنواخت در طول مسیر پخش شده است. طول و تراکم خطوط در قسمت بالایی یعنی نزدیک به ورودی عمارت و استخر جلوی عمارت بزرگتر و بیشتر است. این شدت خطوط با دور شدن از عمارت کمتر می‌شود، و در جاهایی نوسان می‌کند. سنجه‌هایی همچون: نمادها و نشانه‌های تاریخی و داستان‌ها و روایات فراگیر و وقوع رویدادهای اجتماعی منجر به اهمیت این بخش در کل فضا می‌باشد. در بخش میانی که در نقشه (تصویر شماره ۹) مشخص شده است طول و تراکم خطوط به دلایلی همچون وقوع رویدادهای اجتماعی، وجود المان شهری و نورپردازی از اهمیت بالاتری برخوردار است. و همین تفسیر برای سایر نقاط دیاگرام نیز صادق است.

شکل ۱۱ دیاگرام تحلیل گیندرز مؤلفه انسانی/اجتماعی، مقیاس ۱،۲۵۰، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

۵،۲ تحلیل گیندرزی مؤلفه‌ی زیست محیطی:

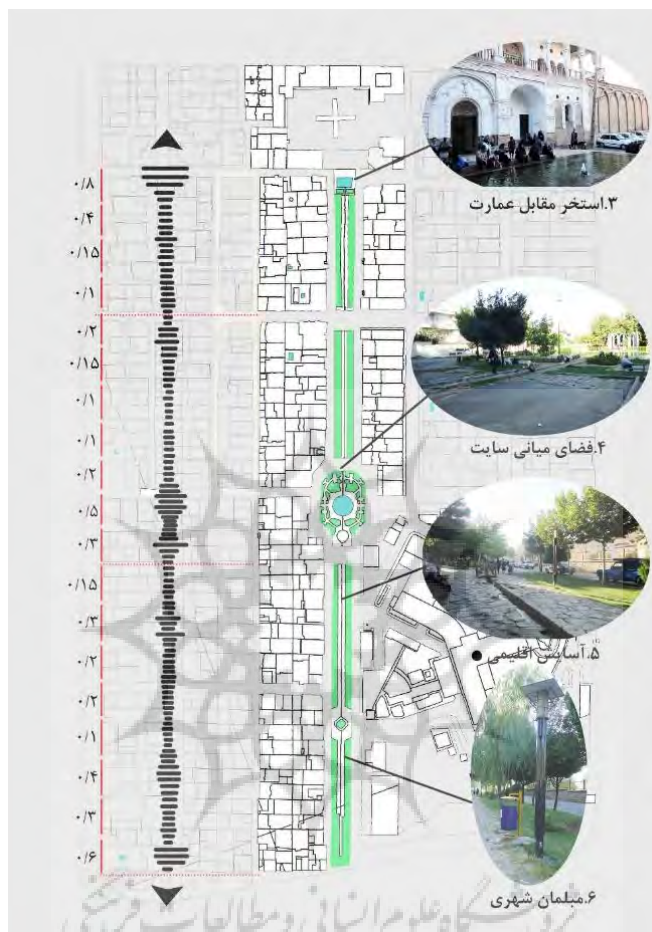
برای مؤلفه‌ی زیست محیطی، بر اساس کیفیت‌های انعطاف پذیری، دسترسی و زیست بوم و با توجه به سنجه‌های مربوط به هر کدام، دیاگرام موجود در تصویر شماره ۱۰ به دست آمده است. میانگین هندسی کل ۰/۳۴؛ این عدد نیز همچون مورد قبل نشان دهنده‌ی کمی و کاستی‌هایی از نظر زیست محیطی در

سایت است. با توجه به سنجه‌های بررسی شده می‌توان گفت که عمده ضعف سایت از این نظر مربوط به سنجه‌های: مبلمان، کفسازی (تصویر ۱۰) و سهولت دسترسی برای تمامی گروه‌ها می‌باشد. هر چند سایر سنجه‌ها نیز دارای ضعف‌هایی هستند.

تراکم و طول خطوط در این دیاگرام نیز تقریباً مشابه دیاگرام پیشین است. شدت و اندازه‌ی خط‌ها در قسمت ابتدا، انتها و

این تعامل با آب به دلیل وجود جوی آبی که از استخر جلوی عمارت شروع و به انتهای مسیر می رسد، به وضوح وجود دارد. سایر موارد نیز کم و بیش به نوبه خود با توجه به خطوط دیاگرام و اعداد تعریف شده برای آن بررسی شده‌اند.

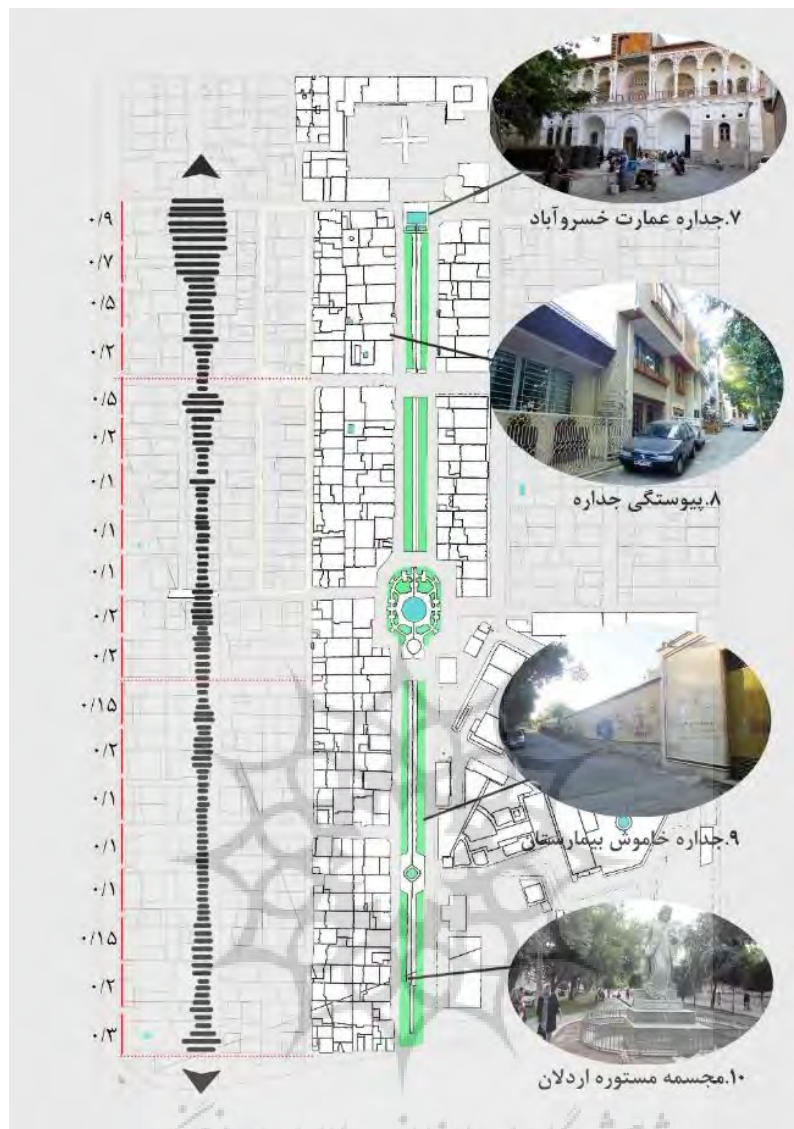
میانی سایت بیشتر است. اما در بخش‌هایی که بین این سه نقطه قرار دارند نیز می توان دید که شدت خط‌ها در نوسان بوده اند. این به این دلیل است که در بخش‌های مختلف سایت انواع گونه‌های گیاهی و از این رو، آسایش اقلیمی که یک از سنجه‌های مؤلفه زیست محیطی است وجود دارد. علاوه بر

شکل ۱۲ دیاگرام تحلیل گیندرز مؤلفه زیست محیطی، مقیاس ۱،۲۵۰، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

شخص بودن عناصر تاریخی، خوشایندی بصری، هماهنگی و نظم از مواردی هستند که در ابتدای مسیر به واسطه‌ی نزدیکی به بنای تاریخی قوی هستند. با دور شدن از عمارت این کیفیات خصوصاً کیفیت پیوستگی جداره ضعیف می‌شود. با توجه به اینکه پیوستگی جداره برای هر دو سمت مسیر بررسی شده است؛ باید گفت که این کیفیت در سمت بیمارستان، به واسطه‌ی وجود جداره‌ی صلب و خاموش از هر جای دیگری ضعیفتر است. (تصویر ۱۱)

۵،۳ تحلیل گیندرز مؤلفه‌ی کالبدی: میانگین هندسی مؤلفه‌ی کالبدی عدد ۰/۲۴ به دست آمده، این مقدار نسبت به میانگین هندسی مؤلفه‌های پیشین مقدار پایین‌تری را نشان می‌دهد. شدت و تراکم خطوط در ابتدای مسیر (نزدیک به عمارت خسروآباد) بیشتر است؛ و این نشان دهنده‌ی کیفیت سنجه‌ها در این بخش می‌باشد. هر چه به سمت پایین دیاگرام حرکت می‌کنیم خطوط کوتاه‌تر و تراکم خطوط پراکنده‌تر می‌شود. سنجه‌هایی همچون: تعریف فضایی،

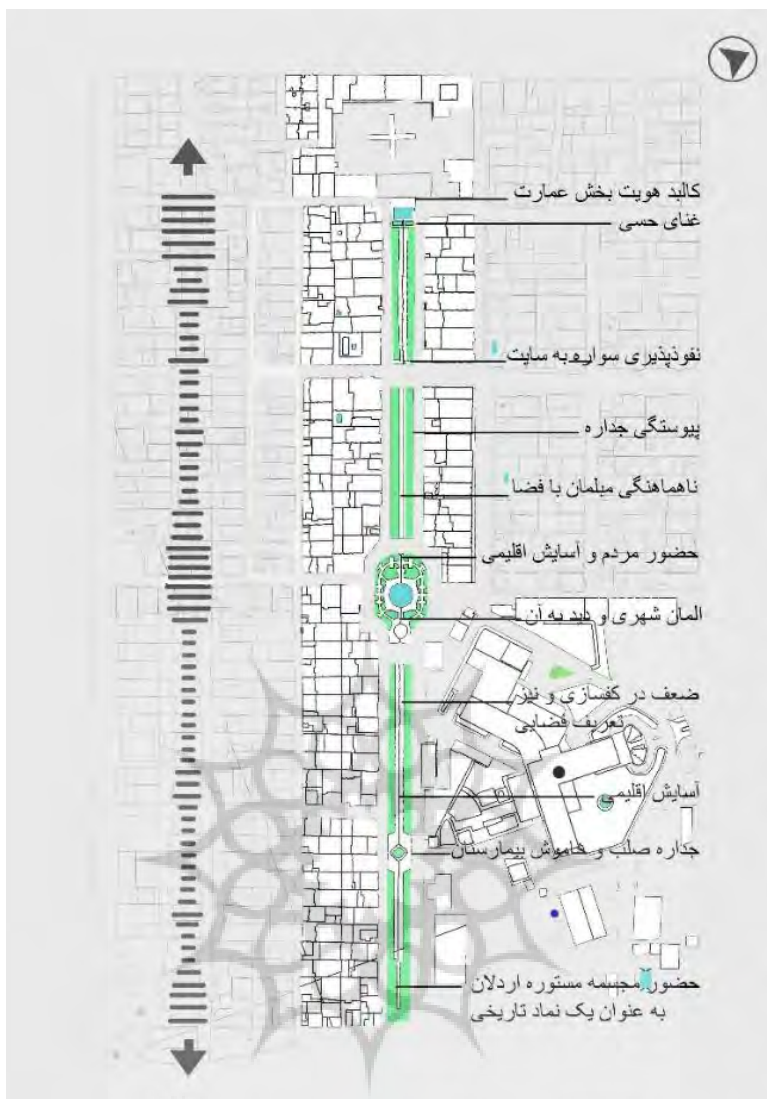

شکل ۱۳ دیاگرام تحلیل گیندرز مؤلفه کالبدی، مقیاس ۱،۲۵۰، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

۵،۴ تحلیل یکپارچه‌ی گیندرز:

را نشان می‌دهد؛ پایین بودن میانگین کل به معنای ضعف‌های موجود در سایت از نظر ابعاد مختلفی است که در سنجه‌ها مطرح شده‌است. اما آنچه که مشهود هست نقاط قوت سایت در بخش‌های خاصی همچون فضای جلوی عمارت خسروآباد است. نمای عمارت، استخر روبه روی آن، همچنین طراحی خاص و تغییر سطح‌های خاص، (شکل ۱۱) به این فضا قدرتی بخشیده که فضای اطراف را نیز متأثر کرده‌است.

از همپوشانی سه دیاگرام موجود که خود از همپوشانی دیاگرام‌های مربوط به کیفیت‌ها حاصل شده بودند، دیاگرام نهایی زیر به دست آمده است. (شکل ۱۲) بر اساس آنچه که در تصویر مشاهده می‌شود نقاط قوت سایت سه نقطه‌ی ابتدایی، انتهایی و میانی هستند. میانگین هندسی کل عدد ۰/۳۳.

شکل ۱۴ دیاگرام تحلیل یکپارچه گیندرزی و آسیب‌شناسی منظر محور سبزراه خسروآباد سنندج، مقیاس ۱:۲۵۰، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

بزرگ مقیاسی است، نتوانسته چنان که باید (تصاویر شماره ۱۶ و ۱۵) مفاهیم طراحی شهری را در جهت خدمتگزاری به مردم، اجرایی نماید.

با دور شدن از فضای جلوی عمارت، از محاسن فضا کاسته شده است. علیرغم تلاش‌هایی که با ساختن میدان محلی میانه‌ی سبزراه، جهت مرکزیت بخشیدن و خلق تنوع صورت پذیرفته است، طراحی میدان که شامل استخر بزرگ آب و المان

شکل ۱۵ دید به المان میدان محلی سکانس ۲، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

شکل ۱۶ دید به استخر آب میدان محلی سکانس ۲، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

شکل ۱۷ موقعیت مکانی استخر آب و المان در میدان محلی، مقیاس ۱،۲۵۰، مأخذ نگارندگان، ۲۰۲۰

می باشد) و نیز هنر خلاقانه‌ی مجسمه ساز در طراحی آن، پتانسیلی را برای ارتقای کیفیت سایت ایجاد نموده است، با این حال مجسمه همچون رویکرد مطلق^۲ به فضا، در ابتدای سبزه راه به حال خود رها شده است و هیچگونه تلاش طراحی شهری در راستای خلق ارتباط با محیط صورت نگرفته است (تصویر شماره ۱۷).

در سال ۱۳۹۰ مجسمه‌ی^۱ یکی از مهمترین مشاهیر مناطق کردنشین (مستوره اردلان^۲ شاعر و تاریخ‌نویس کرد)، که با هویت عمارت خسروآباد هم در ارتباط است در ابتدای مسیر نصب شد، که به نوبه‌ی خود فضا را انسجام بخشیده است؛ و در دیگرام نیز می‌توان مشاهده کرد که بر شدت خطوط تأثیرگذار بوده است.

با این حال، علیرغم جانمایی مناسب (در ابتدای مسیر و جانمایی در جایی که توسط سواره‌های عبوری نیز قابل مشاهده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۲ رویکرد مطلق همان فضای خارجی در دسته بندی زیگفرد گیدئون می‌باشد. برای مطالعه‌ی بیشتر همچنین رجوع کنید به کتاب بحرینی، حسین و خسروی، حسین ۲۰۱۴، راهنمای طراحی فضاهای شهری، جلد اول: جداره فضاهای شهری، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول، تهران، ایران.

^۱ این مجسمه توسط استاد هادی ضیا الدینی، فارغ‌التحصیل سال ۱۳۶۰ شمسی، دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران و از معروفترین طراحان، مجسمه‌سازان و پیکرتراشان و از مفاخر فرهنگ و هنر استان کردستان و ایران، ساخته شد. (نگارندگان)

^۲ مستوره اردلان، همسر خسروخان اردلان، والی کردستان بوده است که عمارت خسروآباد نیز برگرفته از نام ایشان می‌باشد. (نگارندگان)

شکل ۱۸ دید به امان مستوره اردلان در ابتدای مسیر سبزه‌راه، مأخذ: نگارندگان، ۲۰۲۰

۶ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

می‌دهند به صورت جمعی در کنار یکدیگر بنشینند. از دیگر سوی وجود ۱ عدد ساندویچی، ۱ عدد سوپرمارکت، ۲ عدد کافه و ۱ عدد خانقاه و نیز وجود پارکینگ سواره در مجاور عمارت، از عوامل دیگر جاذب جمعیت این سکانس می‌باشد.

مؤلفه‌های انسانی/ اجتماعی و محیطی، هر کدام با ۰٫۳۴ و کالبدی با ۰٫۲۴ امتیاز، در ساختار منظر سبزه‌راه تأثیرگذارند. این عامل نشان می‌دهد که پرسش‌شوندگان بر اهمیت عناصر عملکردی و محیطی منظر تأکید دارند. از این رو، در پیشنهادات و طراحی‌ها بایستی در اولویت قرار گیرند. همچنین امتیاز کل گیندرزی سبزه‌راه ۰٫۳۰۲ بوده و در مرز قرارگیری در دسته‌ی فضاهای شهری نامطلوب است. بنابراین با اعمال پیشنهادات ذیل منطبق بر نظرات کاربران و بهبود هرکدام از سکانس‌ها، میانگین کلی گیندرزی رضایت مندی کاربران نیز بهبود یافته و موجبات رونق گردشگری آن خواهد شد.

در این راستا پیشنهادات زیر توسط نویسندگان ارائه شده است:

ویژگی‌های خاص این سبزه‌راه، از جمله هویت تاریخی و تعامل عناصر آب و فضای سبز همچنین کالبد خاص، آن را در اذهان عمومی برجسته و از این رو به فضایی برای فراغت تبدیل کرده است. این سایت پتانسیل آن را دارد که از طرق مختلف ارتقاء پیدا کند و به مقصد گردشگری ملی و بین‌المللی تبدیل گردد.

نتایج نشان می‌دهد، علیرغم اینکه همه‌ی سکانس‌ها نمره‌ی قابل قبولی براساس نظرات مردم در تحلیل گیندرزی کسب ننموده‌اند، سکانس ۱ که در مجاورت عمارت قرار دارد، با ۰٫۴۲۹ امتیاز بهترین سکانس و سکانس ۲ و ۳ به ترتیب با ۰٫۲۶ و ۰٫۲۵۹ در رده‌های بعدی قرار دارند. از جمله دلایل برتری سکانس ۱، وجود عمارت خسروآباد، صحن مقابل آن با دارا بودن استخر آب، پوشش گیاهی متفاوت نسبت به سایر محور، اختلاف ارتفاع به جهت تنوع و تعدد سکوها و پیرنشین‌هایی است که در فضا وجود دارد و بیشتر مردم ترجیح

جدول شماره ۶: پیشنهادات بهبود کیفیت منظر سبزراه خسروآباد سنندج، منطبق بر آسیب‌شناسی گیندزری، مأخذ: نگارندگان				
مؤلفه	کیفیات	معایب	محاسن	پیشنهادات
انسانی / اجتماعی	هویت	- عدم وجود نظرات بر حفظ جداره عمارت و بی‌توجهی و نادیده‌گرفتن و دیوار نوشته‌های متعدد بر روی آن. - منظر نامناسب جمعایی نیز چراغ برق در ورودی اصلی عمارت و سخن مقول آن.	- نصب مجسمه مستوره اردلان در سال‌های اخیر و ایجاد هویت تاریخی متنوع [در فضا].	- ایجاد همان‌های جدید در مسیر با هدف ارتقای نماد ها و نشانه‌های تاریخی، ایجاد دیسکای بصری، و توجیح سکس.
	اهمیت	- عدم توریستی مسیر. - عدم توریستی شاخص عمارت.	- حضور متنوع مسکونی و نور حاصل از آنها در شب.	- تقویت توریستی و منظر شبانه و در کنار آن کلبردی های ۲۴ ساعته.
	عملکردی	- عدم امکان شکل‌گیری فعالیت‌های جمعی به دلیل عدم وجود کلبردی های جذاب جمعیت.	- وجود تنوع فعالیت‌های کاربردی‌های جذاب برای وقوع رویدادهای اجتماعی.	- لقای کلبردی‌های جانب جمعیت و ستون‌ها یا محیط در کل طول مسیر همچون: کافه‌های کوچک در فضای پیاده‌روی، ایجاد امکانات و طراحی فضایی جهت وقوع رویدادهای اجتماعی. - پیاده‌روی فضاهای استفاده مجدد-مانند ها و فضاهای قابل طراحی شده.
زیست محیطی	انعطاف-پذیری	- عدم کف سطحی صاف و یک مرتبه خصوصاً در سکس ۳ - عدم تطابق رنگ مبلمان شهری نصب شده با ذات مکان. - عدم تطابق مصالح مبلمان شهری نصب شده با شرایط جوی (خصوصاً در زمستان).	- ارتقای کیفیت محیطی همچون: مبلمان متناسب با محیط، طراحی شده و خلاقانه، ارتقاء کیفیت کفپوشی، تقویت دید و منظر با سکس‌بندی و ترمیم فضاهای.	- تقویت تعامل آب با محیط با استفاده از جوی آب موجود در میله فضا.
	دسترسی	- عدم توجه به حرکت و دسترسی گویولان جمعی به سبزراه.	- بهبود و اهمیت کفپوشی و ایجاد تنوع در آن.	
کالبدی	زیست محیطی	- عدم وجود تنوع در پوشش گیاهی. - عدم وجود تنوع گونه جانوری و معشقت همراه داشتن حیوانات در فضا.	- وجود درختان همیشه سبز با توجه به اقلیم منطقه. - وجود درختان با سایه‌اندازی مطلوب و آسایش قلبی.	- ارتقاء کیفیت فضاهای سبز.
	خوانایی	- عدم تعریف خرد فضاهای در فاصله بین عمارت تا مجسمه مستوره اردلان.	- وجود هماهنگی در مسیر با توجه به جوی آبی که در کل طول مسیر وجود دارد.	- سکس‌بندی مسیر با تفکیک فضا به قسمت های کوچکتر و وسیع‌تر و این طریق ترمیم فضا.
کالبدی	پیوستگی جداره	- وجود جداره ملب و خفوش بی‌معنی.	- وجود تعدادی طراحی شده. - رعایت نکاتی همچون رنگ و موتیوها در نماهای موجود. - پیوستگی خط آسمان و رعایت حریم ارتفاعی درجه ۱ و ۲ عمارت	- ارتقاء کیفیت جداره با توجه قولین و مقرراتی برای طراحی نما.

محیطی می‌باشند. از تحلیل منظر سبزراه خسروآباد با توجه به روش گیندزری می‌توان نتیجه گرفت آنچه می‌تواند این محور را به یک مقصد گردشگری و جذب گردشگر در مقیاس ملی و بین‌المللی تبدیل نماید، سرمایه‌گذاری کلان روی ساخت و

علیرغم اینکه در تحقیقات مشابه، تأکید بر اهمیت کالبد در کیفیات فضایی شهرها و توسعه گردشگری مطرح می‌شود با این حال تحقیق حاضر نشان داد که عامل مهمتر از دیدگاه بازدیدکنندگان پاتوق‌های شهری، عوامل اجتماعی و زیست

ظالمانه قرار دارد، بایستی از تمامی پتانسیل‌های موجود کشور، با کمترین هزینه و با نگاه کارشناسی بهره جست. روش گیندروز می‌تواند روشی علمی، منطقی و مبتنی بر مشارکت ذینفعان فضاهای شهری بوده و مورد استفاده متخصصان حوزه گردشگری و منظر شهری قرار گیرد.

سازهای پر هزینه و بلند مدت نیست، بلکه با کمترین هزینه و دخالت در جزئیات فضا، می‌توان در این زمینه موفق عمل نمود. پر بدیهی است که چنین اقداماتی اگر همسو و در تعامل با پروژه‌های سرمایه‌گذاری بلند مدت از جمله احداث اقاماتگاه‌ها و... باشد، می‌تواند تأثیرگذاری بیشتری داشته باشد. با این حال، در شرایط کنونی کشور که ذیل فشار تحریم‌های اقتصادی

منابع

- Delsante Ioanni, 2016: Urban environment quality assessment using a methodology and set of indicators for medium-density neighbourhoods: a comparative case study of Lodi and Genoa, *Ambiente Construído* 16 (3), 7-22, <http://dx.doi.org/10.1590/s1678-86212016000300089>
- Garau, Chiara and Maria Pavan, Valentina 2018: Evaluating Urban Quality: Indicators and Assessment Tools for Smart Sustainable Cities, *Sustainability Journal*, Basel, Switzerland. <https://doi.org/10.3390/su10030575>
- Gavriliadis Athanasios Alexandru, Maria Ciocănea Cristiana, Niță Mihai Răzvan, Andreea Onose Diana, Năstase Irina Iulia, 2016: Urban Landscape Quality Index – planning tool for evaluating urban landscapes and improving the quality of life, *International Conference – Environment at a Crossroads: SMART approaches for a sustainable future*, Bucharest, Romania, [https://doi: 10.1016/j.proenv.2016.03.020](https://doi.org/10.1016/j.proenv.2016.03.020).
- Gindroz, Ray and et al, 2002: *The Urban Design Handbook, Techniques and Working Methods*, Norton Publisher, NewYork, USA.
- Haghi, Mohamad Reza, Karimi Moshaver, Mehrdad and Zolfigal, Sajad, 2017: Landscape Quality of Urban Public Spaces, Case Study: Imam Square of Hamedan, *Journal of Environmental Studies*, Tehran Iran. [In Persian]
- Helmy, M. (2008). *Urban Branding Strategies and The Emerging Arab Cityscape, The Image of thegulf City*, PHD Thesis, Stuttgart University, Germany.
- Hermes, Johannes, Albert Christian, von Haaren Christina 2018: Assessing the aesthetic quality of landscapes in Germany, *Ecosystem Services Journal*, University of Vermont, United States, <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2018.02.015>
- Ketabollahi Kasra, Alimardani Masoud, Ghanbaran Abdolhamid, 2020: Process-Oriented Approach to Explain Physical Development Component of Urban Spaces by QSPM Method (Case Study: Azadi Square of Sanandaj City), *Physical Development Planning Journal*, Payam Nur University, Tehran Iran. [In Persian]

- Mahan [Amin](#), [Mansouri](#) Seyed-Amir, 2017: The Study Of "Landscape" Concept with an Emphasis on the Views of Authorities of Various Disciplines, *Bagh-I-Nazar Journal*, [Volume 14, Issue 47](#), April 2017, Page 17-28, Tehran, Iran. [In Persian]
- Mahan [Amin](#), [Mansouri](#) Seyed-Amir, 2018: Developing a Landscape Assessment Model (A review study of current methods and approaches to landscape assessment), *Bagh-I-Nazar Journal*, [Volume 14, Issue 47](#), Feb 2018, Page 31-40, Tehran, Iran. [In Persian]
- Mahmoudzadeh, Hassan; Ketabollahi Kasra; Azadi Mahvash (۲۰۱۸), [The Importance of Defining the Framework for Identifying and Understanding Urban Brands with the National Tourism Approach \(Case Study: Tabriz Metropolis\)](#), Article 4, [Volume 7, Issue 27](#), Spring 2020, Page 84-101, the Journal of Tourism Planning and Development, University of Mazandaran, Mazandaran, Iran, DOI: 10.22080/JTPD.2020.2211 [In Persian]
- Niloufar Jannat Pour, Amir Reza Karimi Azeri, Hossein Safari, 2018: Simulations of urban pedestrians and pedestrian impact analysis on creating sense of belonging to place using space syntax method (Case study: Rasht urban pedestrian), *Journal of Geography and Spatial Justice*, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. [In Persian]
- Qi Tong, Zhang Guoqing, Wang Yajuan, Liu Chuanan, Li Xueying, 2017: Research on Landscape Quality of Country Parks in Beijing As Based on Visual and Audible Senses, [Urban Forestry & Urban Greening Volume 26](#), August 2017, Pages 124-138, Germany, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ufug.2016.12.007>
- Wu Jiayu, Wang Shantong, Zhang Yang, Zhang Anqi, Xia Chang, 2020: Urban landscape as a spatial representation of land rent: A quantitative analysis, *Computers, Environment and Urban Systems Journal*, Phoenix, Arizona, United States, <https://doi.org/10.1016/j.compenvurbsys.2018.12.004>
- Zube, Erwin H., Moore, Gary T. (Eds) 1991: *Advances in Environment, Behavior, and Design*, Volume 3, Plenum PRESS, NewYork and London. <https://www.springer.com/gp/book/9781468458169>
- <https://www.sarpoosh.com/society/social/970901054.html>
- <http://www.ion.ir/news/441379/%DA%AF%D8%B1%D8%A7%D9%86%DB%8C>

تضاد منافع: همه‌ی اطلاعات مندرج در متن مقاله، براساس نتایج و یافته‌های حاصل از تحقیق علمی است و سلايق و منافع فردی و گروهی هیچگونه تأثیری در فرآیند انجام و ذکر واقعیات مقاله نداشته است.

-ضمایم:

تشکر و قدردانی: موردی جهت تقدیر و تشکر وجود ندارد.

محل تأمین بودجه: تمامی هزینه‌ها، توسط نویسندگان تأمین شده است و حامی مالی به جهت انجام این پژوهش وجود نداشته است.

سهم نویسندگان: سهم نویسندگان مطابق با ترتیب
قرارگیری آنها و براساس استانداردهای اعطای امتیاز لحاظ
گردد.

